

STRÁNÍ

Obec Strání se nachází na jižní Moravě, v jihovýchodním cípu Zlínského kraje. Je příhraniční obcí, její katastr přímo sousedí se slovenskými obcemi – např. Moravské Lieskové. Rozkládá se v údolí, které je z velké části ohraničeno horami a kopci – v blízkosti se nachází i nejvyšší hora Bílých Karpat, Velká Javorina – 971 m.n.m. Má více než 3.800 obyvatel, jejich průměrný věk je 35,2 let. Obec je rozdělena na dvě části – Strání a Květnou, které však tvoří jeden celek.

HISTORIE

O nejstarším osídlení této lokality z období mladší doby kamenné víme velmi málo. Svědčí o něm totiž jen ojedinělé nálezy, jako sekeromlat lidu se šňůrovou keramikou. Bohatší historické prameny pak pochází až ze středověku.

V 11. a počátkem 12. století vedla tímto krajem velmi důležitá tzv. uherská cesta směřující k jantarovému pobřeží Baltského moře. Procházela celou Moravou od Olomouce s odbočkou na Měnin - Brno, pak i Uherský Brod a na Straňanské sedlo, pokračovala až do Nitry. Tato cesta měla mimo obchodní účely také velký strategický význam. Nejednou po ní táhla vojska z Čech do Uher, mnohokrát po ní pronikli na Moravu uherští nájezdníci, Turci nebo Tataři. Ve druhé polovině 13. století nabyla cesta na důležitosti jako nejvýznamnější spojení mezi Uhrami a českým státem. Za vlády Matyáše Korvína zde byl zaznamenán velmi čilý obchodní ruch.

Na přelomu 12. a 13. století se vlastníkem oblasti mezi Trnavou a dolním tokem Moravy stala dcera uherského krále a manželka Přemysla Otakara I., česká královna Konstancie. Dolní Pomoraví od Břeclavi po Uherské Hradiště dostala věnem od muže, trnavskou oblast mezi Karpaty a Váhem od svého otce. Z pozdějšího popisu hranic v zakládací listině vizovického cisterciánského kláštera z roku 1261 se usuzuje, že Strání ještě neexistovalo, protože by o něm jinak jistě byla v listině zmínka.

Zajímavý je však zápis z dějin dnešního Uherského Ostrohu o 57 let později, kdy Jan Lucemburský zastavil tvrz Stenici (později Uh. Ostroh) při vpádu Matouše Čáka Trenčanského kvůli penězům panu Chotěboru ze Strání. Vláda českého krále totiž byla poznamenána účastí na válečných výpravách v celé Evropě a potřebou velkého množství peněz na vydržování vojska.

Další písemnou zmínkou o Strání je záznam v Zemských deskách olomouckých ze 14. století. Strání s tvrzí patřilo vladykům ze Strání, bratrům Pavlu a Ctiboru, v roce 1353. K majetku vladyckého rodu náležela třetina Horního Němčí, Korytná a díl Volenova. Vlastníci sídlili na tvrzi, která se vypínala nad říčkou Klanečnicí, v místech dnešního hřbitova. V roce 1359 prodali oba bratři podle Zemských desek celé panství s tvrzí, dvorem, lesy i farou, jejíž existence byla usouzena ze zmínky o patronátním právu (právo dosazovat faráře), Fraňkovi z Kunovic. Je nutno podotknout, že již v tomto roce bylo Strání označováno jako městečko.

V roce 1492 zahrnovala obec čtyřicet čtyři usedlostí, z toho dva mlýny. Ty stály z důvodu spádu horských potoků a příhodné nižší polohy zřejmě v lokalitě dnešní Květné. Vrchnost měla mimo dávek odváděných sedláky ještě příjmy z pily patřící k mlýnu, z rozlehlých lesů, v nichž se těžilo množství bukového dřeva, lovalo mnoho zvěře a ptactva, množství ryb z čistých horských potoků. Další zisk plynul z mýta, které se ve Strání platilo na obchodní cestě do Uher. První záznamy o mýtě pocházejí z roku 1483.

V roce 1502 připadlo Strání, Lhota, Louka, Boršice, Slavkov, Suchá Loz a díl Horního Němčí Janu Bernardu z Kunovic. Od té doby také městečko náleželo k ostrožskému panství. V květnu 1605 byla Strání vyplněna Bočkajovci a zase poklesla na ves. Bernardi z Kunovic byli majiteli až do bitvy na Bílé hoře, kvůli účasti v odboji proti císaři však po bitvě utekli a zkonfiskované ostrožské panství bylo prodáno roku 1625 za 600 000 zlatých knížeti z Lichtensteina. Ještě roku 1856 bylo Strání vsí, ale roku 1885 bylo opět označováno jako městečko. Lichtensteini byli vlastníky ostrožského panství až do roku 1945.

ZAJÍMAVOSTI

Farní kostel zasvěcený povýšení svatého kříže

Na místě dnešního kostela stával menší zděný kostel, který nechal postavit v roce 1749 Václav kníže z Liechtensteina. Byl postavený z materiálu zničené tvrže na místě původní hradní kaple. V roce 1769 byl kostel rozšířen a roku 1853 renovován. Jeho patronem byl od roku 1790 náboženský fond. Dne 22. 5. 1893 byla požárem zničena kostelní věž a kostel se dostává do velmi špatného technického stavu. Dne 6. 3. 1900 byl proveden státní stavební dohled a v červnu 1900 již musel být provizorně podepřen strop. Lidé toužili po novém chrámu. Roku 1905 se začalo vybírat na střechu budoucího kostela. Plány na jeho stavbu byly vypracovány roku 1907, ale místodržitelstvím byly zamítnuty. Okresní hejtmanství nařídilo uzavření kostela, protože hrozilo jeho zřícení. Dne 26. 5. 1908 se již bohoslužby konaly v náhradních prostorách v upraveném hasičském skladišti. Kvůli hrozbě zřícení byl z nařízení okresního hejtmanství dosavadní kostel dne 1. 6. 1908 úředně uzavřen. V říjnu a listopadu 1908 byl starý kostel zbořen i se základy. Plány a projekt pro nový kostel vypracoval architekt a městský stavitel z Olomouce Václav Wittner. Dozorem nad stavbou byl pověřen Ing. Vladimír Fischer z Brna. Nový základní kámen posvětil kroměřížský probošt Dr. Antonín Cyril Stojan.

Na jaře roku 1909 byly zahájeny přípravné práce a za dva roky v září došlo za obětavé pomoci a podpory pozdějšího olomouckého arcibiskupa Stojana, zdejšího faráře P. Stanislava Spáčila a starosty obce Josefa Kohna k otevření nového kostela.

Náklady činily 184.84,58 Kč. Chrám byl vysvěcen 24. 9. 1911 Dr. Karlem Wisnarem, světícím biskupem olomouckým.

Kostel Povýšení Svatého Kříže je jednolodní budova s krátkou příčnou lodí, odsazeným pětibocím ukončeným presbyteriem, sakristií na jihovýchodní straně a hranolovou věží ve vstupním západním průčelí. Jedná se o stavbu z období let 1909 až 1911, jež byla postavena v pseudogotickém stylu a je hodnotným dokladem architektonické tvorby počátku 20. století. V presbyteriu je hlavní oltář z kararského mramoru, nad ním obraz představující císaře Heraklia s nalezeným křížem Kristovým v rukou, dílo akademického malíře Jana Kolera z Nenkovic u Kyjova z roku 1911. Obraz je příkladem produkce čerpajícího ze zdrojů lidového umění. Po jeho stranách se nacházejí sochy svatých Cyrila a Metoděje. Interiér je zaklenut křížovými žebrovými klenbami. Kostel prošel řadou oprav jak v interiéru, tak v exteriéru.

V roce 2000 byl kostel Povýšení svatého Kříže ve Strání prohlášen za kulturní památku.

DĚJINY FARNOSTI

O nejstarším osídlení svědčí jen ojedinělé nálezy z mladší doby kamenné. První písemnou zmínkou o Strání je záznam v Zemských deskách olomouckých ze 14. století. V roce 1502 připadlo městečko Strání a okolní vesnice panu Janu Bernardu z Kunovic a od té doby náleželo Strání k ostrožskému panství.

Na jaře roku 1909 byly zahájeny přípravné práce a za dva roky v září došlo za obětavé pomoci a podpory pozdějšího olomouckého arcibiskupa Stojana, zdejšího faráře P. Stanislava Spáčila a starosty obce Josefa Kohna k otevření nového kostela.

Podle prvních písemných záznamů byla ve Strání fara už ve 14. století, roku 1395; zanikla však v době po Bílé hoře, protože v obci bylo mnoho nekatolíků. Počátkem 17. století měli ve Strání převahu příslušníci českobratrské církve.

Po bitvě na Bílé hoře bylo v roce 1625 zkonfiskované ostrožské panství prodáno za 600.000 zl. Gundakarovi knížeti z Liechtensteina. Tato rodina pak držela celé panství až do roku 1945.

Od roku 1654 náleží Strání opět mezi obce katolické. Nařízením nových majitelů panství knížat z Liechtensteina náleželo Strání až do roku 1751 k nivnické farnosti. Od tohoto roku je to olomouckou konsistoří zřízená lokálie, která roku 1784 vzrostla na samostatnou kuracii. Lokální koopeatura byla dne 11. 9. 1855 povýšena na faru. K obci byla také přiřazena Květná.

Farní prebenda byla podporována z dotace 2.000 zl. kapitulního děkana Jiřího Meierswalda. Farář ve Strání mohl používat pole o výměru 6 měřic, dále dostával desátek, od roku 1784 příspěvek od náboženského fondu.

FOLKLOR

Strání je známo jako kulturní centrum Slovácka. Pravidelně se zde konají různé akce nejenom místního významu, ale zúčastňují se jich známé osobnosti ze všech koutů republiky, ale i jiných států.

Cimbálová muzika Strýci

Slyšet a vidět nás můžete na folklorních festivalech, při různých společenských a kulturních akcích jako jsou například plesy, svatby, oslavy, besedy u cimbálu či firemní akce. Zkrátka všude tam, kde se očekává dobrá nálada a hlavně, kde se zpívá a podává dobré víno.

Protože pocházíme z moravsko-slovenského pomezí, věnujeme se nejenom ryze moravskému a slovenskému folkloru, ale i typicky českým "lidovkám" nebo romským písním.

Kromě zpěvu a hudby můžeme naši produkci obohatit tancem v podání folklorního souboru Javorina ze Strání, se kterým spolupracujeme už od jeho založení.

[viz naskenovaná příloha – 25 let cimbálové muziky Strýci ze Strání](#)

Straňanka

Slovácká dechovka, získala za dobu svého působení (založena byla v roce 1926) srdce mnoha posluchačů nejen v tuzemsku, ale i v zahraničí. V posledních letech se k oblíbě ze strany posluchačů přidala i mnohá ocenění na renomovaných soutěžích. Důvod je jasný - **Straňanka** hraje mezi dechovkami, a to nejen na Slovácku, první ligu. **Straňanka** - to je 14 muzikantů a 4 zpěváci, kteří vystupující v krojích, nebo v civilním, společenském oblečení. **Straňanku** vede kapelník Petr Houšť. Zpívají Anežka Škodáková, Dana Hnilíčková, ing. Jiří Gavenda (několikanásobný laureát Mezinárodního folklorního festivalu ve Strážnici ve zpěvu a tančení verbuňku) a kapelník Petr Houšť. Průměrný věk muzikantů je 30 roků. **Straňanka** disponuje vlastní aparaturou, včetně technika a DJ. Konferování programu je zajištěno ze strany souboru, v případě vyšších požadavků na moderování je možno zajistit externího moderátora. Podle přání lze zajistit také účinkování lidového vypravěče.

OSOBNOSTI

Doufalík Alois

*26.9.1839 (Rudice) +3.7.1918 (Strání)

Vzdělání: učitelský ústav Brno

Místa působení: Březová; Strání

Povolání, specializace: pedagog; sběratel lidových písní

Poznámka: sbíral lid. písně moravskoslezského pomezí; spolupracovník L. Janáčka

Prager Vladimír

*22.11.1909 (Vlachovice) +4.12.1983

Vzdělání: Gymnázium Uh. Brod, učitelské malířské kurzy, učitelský ústav

Místa působení: Strání; Vlčnov; Šumice; Havřice

Povolání, specializace: učitel; malíř

Poznámka: Velkou část své práce věnoval Uh. Brodu a jeho okolí. Maloval celkové pohledy na město, jeho ulice, stará zákoutí, náměstí, hradby, náměty ze židovského města, partie z parku. Bývá nazýván malířem Uh. Brodu. Maloval také zátiší a několik portrétů. Ilustroval knihu Bohumila Haluzického "Ubozí a radostní".

Blaha František

*1.6.1912 (Horní Újezd)

Vzdělání: učitelský ústav Valašské Meziříčí

Místa působení: Zlín; Strání; Uherský Brod

Povolání, specializace: pedagog; sbormistr

Organizace, instituce: smíšený pěvecký sbor učitelů na Gottwaldovsku - sbormistr 1954-

Poznámka: Pořádal výchovné koncerty, redigoval zpěvníky.

TURISTIKA

Obec Strání se nachází v Chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty. Okolo části Květná vede **naučná stezka**. Pro návštěvníky naší obce je připraveno několik zařízení k přenocování i k odpočinku u dobrého jídla a pití.

Národní přírodní rezervace Javořina

(rozloha 178 ha)

Lesy pralesovitého charakteru pod vrcholem Velké Javořiny (970 m). Již v roce 1909 zde Lichtenštejnové vyhlásili ochranný režim podobný dnešnímu. V současné době je území ponecháno přirozenému vývoji. Na vrcholu je do rezervace začleněna i horská louka. Většinu území pokrývají květnaté bučiny, na prudších sklonech suťové lesy s klenem a jasanem. V podrostu se vyskytují mimo jiné sněženky, v létě tu kvetou mléčivec alpský a měsíčnice vytrvalá a na okraji rezervace jako na jediném místě v Bílých Karpatech i zvonek široolistý. V lesích hnízdí strakapoud bělohřbetý, lejssek malý, rehek zahradní a další lesní druhy. Vyskytuje se zde i plž modranka karpatská, která je karpatským endemitem. Na vrcholové louce je možné pozorovat ještěrku živorodou.

Základní údaje: NPR Javořina - severní svah vrcholu Velká Javořina, k.ú. Strání, V: 78,27 ha, n.v.: 825-970 m.n.m., Z: Vyhláška Ministerstva kultury ČR ze dne 9.3.1951.

Motiv ochrany: Pralesovité porosty javoru, buku a jasanu, vzniklé přirozenou cestou, a horská smilková louka.

Geologie, půdní poměry: Karpatský flyš, půda vykazuje vyšší obsah skeletu, přesto je živná až obohacená, značně humózní.

Botanika: Vrcholová louka Velké Javořiny (970 m.n.m.), je v Bílých Karpatech jediným typem horské smilkové louky, bohužel po přihnojování minerálními hnojivy v minulosti bez výskytu chráněných a ohrožených druhů. Bylinné patro lesních porostů je zastoupeno udatnou lesní, věsenkou nachovou, zvonkem širolistým, mlčivcem alpským, knotovkou červenou, měsíčnicí vytrvalou a hojně i sněženkou podsněžníkem.

Zoologie: V minulosti byly vrcholové louky stanovištěm ohrožených druhů motýlů - např. jasoň červenooký! V současnosti potvrzen výskyt jen některých vzácných a ohrožených druhů motýlů, jako např. Ochropleura praecox, Phlogophora scita, Athetis palustris, Noctua orbona aj. Vrcholovou louku rovněž částečně využívá k letové aktivitě jasoň dymnivkový vázaný jinak na okraje bukového lesa s dymnivkou. V pralesním porostu se vyskytují horské druhy živočichů jako například mlok skvrnitý, ještěrka živorodá, rejsek horský, strakapoud bělohřbetý, lejsek malý, krkavec velký, ořešník kropenatý, kos horský. V potociích vzácně žije střevlík Carabus variolosus a v podrostu i Carabus obsoletus.

Lesnictví: Kmenovina zastoupená bukem, jasanem a klenem je téměř celoplošně zmlazena klenem. Zdravotní stav je dobrý. Díky drsnému klimatu mají stromy vrcholových partií bizarní tvary. Porost je ca 200 let bez zásahu a zásahy ani nevyžaduje. Rezervace bude i nadále ponechána přirozenému vývoji. Je společnou chloubou ochránců přírody a lesníků.

Management, ohrožení, návrhy opatření: Lesní porosty jsou bez zásahu. Louky byly koseny běžnou mechanizací jednou ročně. Bohužel od roku 1997 není kosení zajištěno.

V době "Javořinských slavností" by bylo vhodné zamezit vstupu lidí do NPR strážní službou nebo vhodnější organizací pohybu osob a automobilů.

Při okrajích lesa a v okolí objektu vysílače se na nekosených plochách silně rozšiřuje maliník.

Na části lokality byl vybudován vysílač. Negativně ji ovlivňuje také turistický ruch - tři frekventované turistické cesty NPR protínají.

Historie: Pralesní rezervace byla vyhlášena původními majiteli, pány z Lichtenštejnů, již v roce 1909. Vrcholová louka vznikla vykloučením původního karpatského pralesa pravděpodobně v pozdním středověku během valašské kolonizace. Před 13 lety byla vyhnojena, což způsobilo vymizení všech ohrožených druhů rostlin. Od té doby byla nehnojena a pravidelně kosena. Přestože úspěšně regenerovala, bylo od zajištění managementu Správou CHKO a BR Bílé Karpaty v posledních letech upuštěno.

Přírodní památka Hrnčárky

Základní údaje: Květnatá louka s bohatou rozptýlenou zelení a prameništěm 1 km od obce Strání, k.ú. Strání, V: 4,0458 ha, n. v.: 440-490 m.n.m., Z: Vyhláška č. 7 Správy CHKO Bílé Karpaty ze dne 9.1.1995

Motiv ochrany: Výskyt kriticky ohrožených druhů rostlin.

Geologie, půdní poměry: Karpatský flyš. Půda slabě oglejená, hlinitá až jílovitohlinitá, místy zamokřená s prameništi.

Botanika: Z kriticky ohrožených druhů rostlin zde nachází útočiště tořič čmelákovitý Holubyho tořič čmelákovitý (*Ophrys holosericea* subsp. *holubyana*), pětiprstka hustokvětá (*Gymnadenia densiflora*), hrachor panonský pravý (*Lathyrus pannonicus* subsp. *pannonicus*) a smetánka bahenní (*Taraxacum palustris*). Dále se zde vyskytují ohrožené druhy jako je krušík bahenní (*Epipactis palustris*), vstavač kukačka (*Orchis morio*), prstnatec pleťový (*Dactylorhiza incarnata*) a kozinec dánský (*Astragalus danicus*).

Zoologie: Z ornitofauny zaznamenán výskyt pěnice vlašské, pěnice černohlavé, pěnice pokřovní, budníčka menšího, lindušky lesní a ojediněle i chřástala polního (*Crex crex*). Z motýlů zjištěn ohniváček modrolelý a černočárny (*Lycena dispar*), bourovec hlohový, pabourovec pampeliškový, kovolessklec *Chrysaspidia chryson*.

Lesnictví: Lokalita je bezlesá

Přírodní památka Mechnáčky

Základní údaje: Území leží 1 km V od obce Strání-Květná, k.ú. Strání, V: 9,6531 ha, n.v.: 450 m.n.m., Z: Vyhláška Okr. úřadu v Uh. Hradišti ze dne 1.8.1991.

Motiv ochrany: Členitý, široký žleb s květnatými loukami, mokřinami a vrstevnými prameny, místy porostlé stromy a keři. Výskyt ohrožených druhů rostlin a motýlů.

Geologie, půdní poměry: Karpatský flyš s půdou hnědou, slabě oglejenou, hlinitou až jílovitohlinitou, náchylnou k erozi.

Botanika: Výskyt ohrožených druhů rostlin jako je prstnatec pleťový a májový, krušík bahenní, hlavinka horská, pětiprstka žežulník, vstavač kukačka, vstavač mužský, kozinec dánský, hrachor panonský. V roce 2002 zde byl objeven i vstavač osmahlý (Z. Podešva, 15. 6. 2002 - viz foto).

Zoologie: Ze vzácných druhů motýlů zde byly zjištěny druhy typické pro bělokarpatské květnaté louky a to žluťásek barvoměnný, ohniváček černočárny, můra *Episema scoriacea* a perleťovec dvouřadý, kterému probíhá v Bílých Karpatech SZ hranice rozšíření v Evropě.

Lesnictví: Potok pramenící v území je zakryt souvislým náletem olší a vrb. Mokřad je z části pokryt porostem vrb. V horní části území se nachází bukový hájek. Všechny porosty jsou na nelesní půdě.

Přírodní památka Sviní hnízdo

Část lesního komplexu 1,5 km severně od Vápenek. Typický příklad přirozené lesní vegetace středních poloh Bílých Karpat.

K.ú.: Strání

Výměra: 5,34 ha

Nadm. výška: 570 - 610 m

Vyhlášeno: 1991

Geologie - Bělokarpatská jednotka magurského flyše, svodnické souvrství, tvoří vrstvy s vápnitými jílovci, slínovci a vápnitými pískovci (paleocén-maastricht). Území leží v horní části uzávěru pramenné mísy potoka Kazivec (pravý přítok Veličky) a posléze přechází do hřbetu spojujícího

Lesnou s kótou 650,3 m n. m. Svahové a sesuvové sedimenty vytvořily podmínky pro vznik kambizemě typické až pseudoglejové, střední zrnitosti.

Květena - Lesní porost tvoří karpatská ostřicová bučina (Carici pilosae-Fagetum) s dubem zimním (Quercus petraea), bukem lesním (Fagus sylvatica), habrem obecným (Carpinus betulus), javorem klenem (Acer pseudoplatanus) a jasanem ztepilým (Fraxinus excelsior). V bylinném patře převládá ostřice chlupatá (Carex pilosa), dále zde rostou např. dymnivka dutá (Corydalis cava), lýkovec jedovatý (Daphne mezereum), bradáček vejčitý (Listera ovata), vstavač bledý (Orchis pallens), kruštík širolistý (Epipactis helleborine), kruštík modrofialový (Epipactis purpurata), okrotice dlouholistá (Cephalanthera longifolia), vemeník dvoulistý (Platanthera bifolia) a mázdřinec rakouský (Pleurospermum austriacum).

Zvířena - Soustavný průzkum nebyl dosud proveden. Byl zde pozorován mlok skvrnitý (Salamandra salamandra). Zvláštností je výskyt vzácného motýla jasoně dymnivkového (Parnassius mnemosymone), jehož housenky vyhledávají porosty dymnivek. Z ptáků byl zjištěn např. budníček lesní (Phylloscopus sibilatrix) a šoupálek dlouhoprstý (Certhia familiaris).

Lesnictví - Jedná se o věkově nehomogenní lesní porost. Dub v hlavní etáži začíná odumírat. V přirozeném zmlazení převládá buk lesní a javor klen.

Využití - V minulosti se v porostech na ploše rezervace hospodařilo probírkovým způsobem. V současné době se výběrovými zásahy podporuje přirozené zmlazení dřevin.

Přírodní památka Vápenky

Základní údaje: Dubobukový porost 0,5 km V od obce Vápenky, k. ú. Strání, V: 10,60 ha, n. v.: 490 - 515 m n. m., Z: Vyhláška Okr. úřadu v Uh. Hradišti ze dne 1. 8. 1991.

Motiv ochrany: Ukázka základního a reprezentativního typu pro Bílé Karpaty - hlinité dubové bučiny.

Geologie, půdní poměry: Karpatský flyš, půda středně hluboká, hlinitá, středně zásobená vodou.

Botanika: V bylinném patře je zastoupena ostřice chlupatá, mařinka vonná, bažanka vytrvalá, prysec mandloňovitý, krtičník hlíznatý. V těsné blízkosti území byl v roce 1998 zjištěn paní Ondrovou a RNDr. Vl. Růžičkou sklenobýl bezlistý - druh celá desetiletí nezvěstný pro flóru Bílých Karpat.

Zoologie: Z ornitofauny zaznamenán výskyt lějska bělokrkého, včelojeda lesního a čápa černého.

Lesnictví: Ve stromovém patře převládá buk lesní a méně je zastoupen dub zimní.

Přírodní památka Záhumenice

Základní údaje: Pastviny 2 km JV od obce Strání, k.ú. Strání, V: 11,0056 ha, n.v.: 500 m.n.m., Z: Vyhláška Okr. úřadu v Uh. Hradišti ze dne 1.8.1991.

Motiv ochrany: Nejbohatší lokalita kriticky ohroženého druhu hrachoru panonského pravého, který se v okolí obce Strání vyskytuje na jediném místě v ČR.

Geologie, půdní poměry: Karpatský flyš. Půda slabě oglejená, hlinitá až jílovitohlinitá. Území protínají dva žleby

Botanika: Jde o zbytek kdysi rozsáhlých lučních porostů, které byly částečně rozorány a částečně zalesněny. Lokalita je poznamenána hnojením a intenzivní pastvou v minulosti. Přesto je stále nejbohatší lokalitou kriticky ohroženého druhu hrachoru panonského pravého (*Lathyrus pannonicus* subsp. *pannonicus*) ve Straňanské kotlině, který zde roste na jediném místě v ČR. Dále se zde vyskytují některé druhy ohrožených druhů rostlin jako pětiprstka žežulník, hlavinka horská, prstnatec májový, mečík střechovitý.

Zoologie: Ze zajímavých druhů motýlů zde kromě perleťovce kopřivového byl zjištěn i vzácný kovolessklec *Chrysaspidia chryson*. Ze vzácnějších druhů ptáků se zde vyskytuje bramborníček hnědý.

Lesnictví: Bezlesí. Žleby jsou zarosteny sukcesními stádii dřevin (olše, bříza, líska, dub, habr).

Přírodní rezervace Javořina

Lesní porost navazující na severní část NPR Javořina na severních svazích kóty Velká Javořina (970 m n. m.). Zachovalá lesní společenstva pralesovitého charakteru ve hřbetní části Bílých Karpat.

k.ú.: Strání
výměra: 27,7 ha
nadm. výška: 687-875 m
vyhlášeno: 1993

Geologie - Podkladem území je bělokarpatská jednotka magurského flyše. Její javorinské souvrství se skládá z drobně až středně rytmických flyšových vrstev, s převahou pískovců, méně jílovců (spodní paleocén-svrchní křída). Na kamenito-hlinitých svahovinách orientovaných k severu a severozápadu vznikly kambizemě typické, variety kyselé, vykazující vyšší obsah skeletu.

Květena - Vegetaci tvoří suťový porost s dominujícím bukem lesním (*Fagus sylvatica*), jasanem ztepilým (*Fraxinus excelsior*), javorem klenem (*Acer pseudoplatanus*) a javorem mléčem (*Acer platanoides*). V podrostu je možno nalézt sněženku podsněžník (*Galanthus nivalis*), mléčivec alpský (*Cicerbita alpina*), kozlík výběžkatý (*Valeriana excelsa sambucifolia*) a papratku horskou (*Athyrium distentifolium*). Na okraji rezervace roste zvonek širolistý (*Campanula latifolia*), který zde má jedinou lokalitu v Bílých Karpatech.

Zvířena - Fauna rezervace je obdobná s faunou navazující NPR Javořina.

Lesnictví - V minulosti zde byly prováděny probírky. V současné době jsou porosty ponechány přirozenému vývoji. Na celé ploše přirozeně zmlazuje javor klen, místy i buk.

Přírodní rezervace Nová hora

Základní údaje: Členité území, tvořené komplexem lesíků, křovin, luk, pastvin a žlebů, východně nad obcí Květná na úbočí Nové hory, k.ú. Strání, V: 29,6071 ha, n.v.: 385-510 m.n.m., Z: Vyhláška č. 3 Správy CHKO Bílé Karpaty ze dne 9.1.1995

Motiv ochrany: Udržení charakteru lučních i hájových společenstev. Záchrana mikrolokalit kriticky ohrožených druhů rostlin.

Geologie, půdní poměry: Území je budováno bělokarpatskou jednotkou magurského flyše. Litologicky ji tvoří flyšové střídání jílovců zčásti vápnitých drobových.

Botanika: Vyskytují se zde 4 kriticky ohrožené druhy rostlin ČR - tořič čmelákovitý, ostřice ptačí nožka, hrachor panonský a smetánka bahenní. Z dalších vzácných druhů zde roste např. pětiprstka žežulník, vstavač bledý, prstnatec listenatý, prstnatec pleťový, podkovka chocholatá.

Zoologie: Z ohrožených druhů motýlů zde žije např. ohniváček černočárný, ohniváček modrolesklý, perleťovec dvouřadý a kopřivový, pabourovec pampeliškový. Ze vzácných druhů ptáků se zde vyskytuje chřástal polní.

Lesnictví: Horní část je pokryta listnatými háji a sukcesními porosty na bývalých loukách s pestrou dřevinnou skladbou tvořenou dubem, habrem, osikou, olší, hlohem, trnkou, svídou a dalšími druhy. Na části lesních ploch je i nepůvodní borovice.

Cyklotrasa Přírodou Bílých Karpat

Tato středně obtížná trasa vede od jihu po severní výběžek Bílých Karpat a umožní vám poznat členitou karpatskou krajinu s listnatými lesy a háji, pastvinami, květnaté orchideové louky, typické kopaničářské obce, sady s původními starými odrůdami ovoce, vzácné a chráněné druhy živočichů a rostlin. Trasa začíná ve Strážnici a pokračuje do Valašských Klobouk.

Vedení trasy:

Strážnice

Radějov

Kněždub

Čertoryje, Národní přírodní rezervace, Kněždub

Hrubá Vrbka

Velká nad Veličkou

Zahrady pod Hájem

Jazevčí

Búrová

Porážky

Velká Javořina

Strání

Nová hora

Lopeník

Starý Hrozenkov

Žitková

Bojkovice

Luhačovice

Valašské Klobouky

informační centrum:

Na Zámečku 71

687 65

tel., fax: +420/572 695 240

e-mail: mic@strani.cz

ZDROJE

Zlínský kraj, města a obce zlínského kraje – vydavatelství Proxima Bohemia s.r.o.

www.strani.cz

LITERATURA

POPELKA, Pavel: *Cestopisy, místopisy, povahopisy*. Ottobre 12, 2004

BARTOŠÍKOVÁ, Alena – HOLEČKOVÁ, Marie: *Za studánkami Bílých Karpat*. Nakladatelství MH 2006, s. 88-89

Průvodce po Čechách, Moravě a Slezsku: Slovácko – Uherskohradištsko. Soukup & David 2006, s. 52

SIROVÁTKA, Oldřich: *Lidové balady na Slovácku*, sv. 2. Práce Slovákého muzea, Uherské Hradiště 1965

JILÍK, Jiří – Moarch „Miško“ Eveno: *Rebelové proti všednosti*. Ottobre 12, 2003

POPELKA, Pavel: *Příběhy v písních vyzpívané – lidové balady z moravských Kopanic*. Moraviapress, a. s. 1995

SPATHOVÁ, Jana: *Nemovitě kulturní památky jižní Moravy*. Sv. 8. Brno 2000, s. 54

RNDr. KUČA, Pavel - RNDr. MÁJSKY, Jozef - Ing. KOPEČEK, František - RNDr.

JONGEPIEROVÁ, Ivana: *Chráněná krajinná oblast' Biele/Bílé Karpaty*. Ekológia 1992